

نوب جهان را بین!

موضوع: توجه به شگفتی‌های آفرینش خداوند و اندیشیدن درباره آنها، دقت در نظم جهان هستی.

واژه‌های مهم: دلایل: جمع دلیل، علت‌ها/ بی‌همتا: بی‌مانند، یکتا/ اسرار: جمع سرّ/ رازها/ چونان: مانند/ پرتو: نور، روشنی/ حدّقه: کاسه چشم، مردمک چشم/ تابان: درخشنده، درخشان/ دفع: راندن/ جثه: اندام/ عظمت: بزرگی/ بنگر: نگاه کن/ انباشته‌شده: پر شده/ برافراشته: بلند کرده/ خزان: پاییز/ زر ناب: طلای خالص/ جلوه: ظاهر، پیدایی/ فراز: بلندی/ کاکل: موی جلوی سر/ در هم‌آمیخته: مخلوط.

نهج البلاغه: گزیده‌ای از نامه‌ها و خطبه‌ها و سخنان و کلمات امیر مؤمنان حضرت علی (ع) است که عالم بزرگوار شیعی «سید رضی» آن را گردآورده است.

صورتگر ماهر

قالب: قصیده

قصیده: یکی از اولین قالب‌های شعری است که مصرع اول بیت اول با مصرع دوم تمام بیت‌ها هم‌قافیه است. موضوع قصیده مدح، ستایش، نکوهش و وصف طبیعت است. تعداد ابیات آن معمولاً کمتر از دوازده بیت نیست؛ گاه نیز تا صد بیت و بیشتر نیز می‌شود.

میرزا حبیب‌الله شیرازی: متخلص به **قائنی**، از شاعران دوره قاجار است. هنر او در قصیده‌سرایی و انتخاب واژگان خوش‌آهنگ و توصیف‌های نیکو است. وی کتاب «پیشان» را به شیوه گلستان سعدی نوشته است.

صورتگر ماهر

۱. راستی را کس نمی‌داند که در فصل بهار از کجا گردد پدیدار این همه نقش و نگار

واژه‌های مهم: راستی را: به راستی / پدیدار: آشکار / پیدا، عیان / نقش و نگار: تصاویر رنگارنگ.

معنا و مفهوم: به راستی هیچ کس نمی‌داند که در فصل بهار، این همه نقش و نگار و گل‌های زیبا از کجا پیدا می‌شوند؟

۲. عقل‌ها حیران شود کز خاک تاریک نژند چون برآید این همه گل‌های نغز کامکار؟

واژه‌های مهم: حیران: متحیر، متعجب، سرگشته / نژند: غمگین، افسروه، اندوهگین، سرد و بی‌روح / نغز: خوب، نیکو / کامکار: خوشبخت، کامروا، دل‌پسند / گل کامکار: گل سرخ و زیبا.

معنا و مفهوم: عقل انسان شگفت‌زده می‌شود که چگونه از خاک تیره سرد و بی‌روح، این همه گل‌های سرخ زیبا می‌روید؟

۳. چون نپرسی کاین تمایل از کجا آمد پدید؟ چون نجویی کاین تصاویر از کجا شد آشکار؟

واژه‌های مهم: کاین: مخفف که این / تمایل: جمع تمثال، شکل‌ها و تصویرها.

معنا و مفهوم: چرا نمی‌پرسی و پرس‌وجو نمی‌کنی که این همه شکل و تصویر زیبا (گیاهان، گل‌ها و ...) از کجا پیدا و پدیدار می‌شود؟

۴. برق از شوق که می‌خندد بدین سان قاه‌قاه؟ ابر از هجر که می‌گرید بدین سان زار زار؟

واژه‌های مهم: شوق: میل و رغبت / هجر: جدایی، دوری / بدین سان: به این شکل.

آرایه‌های ادبی: تضاد: «شوق و هجر»، «می‌خندد و می‌گرید»، «

قاه‌قاه و زار زار» / مراعات نظیر: «ابر و برق»، «خنده و گریه» / تشخیص: «برق قاه‌قاه می‌خندد»، «ابر زار زار می‌گرید».

معنا و مفهوم: برق آسمان از اشتیاق دیدار چه کسی این‌گونه با صدای بلند قهقهه می‌زند و ابر از غم دوری چه کسی این‌گونه زارمی‌زند (گریه می‌کند)؟

۵. کیست آن صورتگر ماهر که بی‌تقلید غیر این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار

واژه‌های مهم: صورتگر: نقاش، در اینجا یعنی خداوند / هستی: جهان / بی‌تقلید غیر: بدون پیروی از دیگران / ماهر: زبردست، کاردان، استاد.

نکته‌های ادبی: صفحه هستی: ترکیب اضافی (اضافه تشبیهی) عالم هستی به صفحه نقاشی تشبیه شده است. / مراعات نظیر: صورتگر، صورت، صفحه.

معنا و مفهوم: آن نقاش ماهر که این همه تصاویر تازه و زیبا را بر صفحه هستی به کار بسته است، چه کسی است؟ (خداوند بزرگ‌ترین نقاش طبیعت است).

دانش ادبی

تشبیه: اگر کسی یا چیزی را به کسی یا چیز دیگر مانند کنیم، از آرایه تشبیه استفاده کرده‌ایم. در واقع ادعای همانندی و همسانی بین دو چیز یا دو کس را «تشبیه» می‌گویند.

تشبیه چهار رکن دارد:

مُشَبَّه: کسی یا چیزی که قصد تشبیه کردن آن را به کسی یا چیز دیگر داریم.

مُشَبَّه‌بِه: کسی یا چیزی که مشبه، به آن تشبیه می‌شود.

ادات: به کلماتی که بین مشبه و مشبه‌به ایجاد ارتباط می‌کنند. (مانند، مثل، همانند، به‌سان، چون، چو، به کردار، پنداری، گویی، به رنگ، به شکل از ادات تشبیه‌دهند).

وجه شبه: ویژگی و صفت مشترک بین مشبه و مشبه‌به است.

مثال: **پره‌های طاووس مانند دسته گل پر نقش و نگار، رنگارنگ** است.

پره‌های طاووس: مشبه / دسته گل پر نقش و نگار: مشبه‌به / مانند: ادات / رنگارنگ: وجه شبه.

نکته

بین واژه‌ها فاصله معینی وجود دارد که به آن «**فاصله میان واژه‌ای**» می‌گویند. رعایت نکردن فاصله مناسب بین حرف‌های یک کلمه یا کلمات یک جمله، در خواندن آنها ابهام ایجاد می‌کند. مانند: او هر روزنامه‌ای می‌خواند. او هر روز نامه‌ای می‌خواند.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir